

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 743 Din 20.12.2022

Dosar nr.: 242/2022

Petiția nr.: 2501/06.04.2022

Petent:

Reclamată: SC Parfumeria Douglas SRL

Obiect: atitudine rasistă la adresa petentului pe criteriul apartenenței etnice. În data de 03.04.2022, la ieșirea din magazin, agentul de pază le-a solicitat să arate buzunarele: *“scoateți tot ce aveți în buzunare!”*

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

1.

Numele, domiciliul, reședința sau sediul părții reclamate

2. SC Parfumerie Douglas SRL cu sediul București, str. Polonă, nr. 68-72, recepție 2, et.5, sector 1

II. Citarea părților

3. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

4. Părțile au fost citate pentru data de 03.05.2022. La termen, reclamata a fost prezentă.

5. Procedură legal îndeplinită.

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petentului

6. Petentul susține că, în data de 03.04.2022, împreună cu fratele său și cu un prieten, au decis să meargă la magazinul reclamat aflat în incinta Iulius Mall din Cluj Napoca. Încercând să afle informații despre anumite produse, petentul susține că a observat cum vânzătoarele își întorceau imediat privirea în momentul când acesta și prietenii săi se uitau spre ele. Înțelegând că ceva nu este în regula, petentul susține că s-au deplasat către centrul magazinului, unde se afla un parfum pe care dorea să-l achiziționeze, moment în care a observat că vânzătoarea a fugit spre gardian, celelalte vânzătoare au făcut cerc în jurul lor, iar la ieșire a fost oprit de către gardian care le-a spus *“scoateți tot ce aveți în buzunare!”*.

7. Petentul susține că l-a întrebat pe gardian de ce ar crede că au furat, însă nu a primit niciun răspuns. După ce au arătat tot ce aveau în buzunare, vânzătoarele au fugit fără a-și cere scuze pentru felul în care l-au tratat pe petent și prietenii săi.
8. Mai mult, petentul susține că la momentul descris mai sus au asistat toți trecătorii din magazin și, fiind o zi de duminică, era foarte multă lume în magazin.
9. Petentul susține că s-a simțit umilit, înjosit și discriminat, iar faptul că el și fratele său au pielea închisă la culoare, nu ar trebui să dea cuiva impresia că sunt hoți.
10. Petentul depune la dosar declarațiile celor doi martori care l-au însoțit și care confirmă aspectele sesizate.

Sușinerile părții reclamate

11. **În fapt**, reclamata arată că, în data de 03.04.2022, petentul însoțit de fratele și prietenul său, au intrat în magazin, observând rafturile cu produse, fără a solicita sprijinul angajaților sau a fi împiedicați ori urmăriți de vânzătoare. La un moment dat, una dintre vânzătoare a suspectat că unul dintre cei trei ar fi luat ceva și ar fi băgat în buzunar, moment în care s-a îndreptat să anunțe paza magazinului. În acel moment, cei 3 s-au îndreptat către ieșire, unde paznicul i-a rugat să arate că nu au bunuri în buzunarele hainelor. Aceștia au expus de bună voie conținutul buzunarelor, după care au părăsit magazinul.

Reclamata susține că, în discuțiile purtate cu paznicul, cel bănuit că ar fi sustras un produs din magazin luase doar un tester de hârtie de pe raft, nu alt bun.

12. Reclamata arată că după aproximativ 2-3 ore au revenit în magazin și au solicitat să discute cu șefa de magazin. Aceasta le-a explicat că nu s-a urmărit din partea magazinului un tratament discriminatoriu sau jignitor, însă, angajata a avut **credința rezonabilă** că s-ar fi sustras un lucru din magazin.

De asemenea, reclamata susține că toți angajații au avut un comportament ireproșabil, la fel și paznicul magazinului, toți aceștia fiind puși de multe ori în situația incomodă de a solicita clienților să se supună unor verificări. Nu este o situație plăcută și nici pe care angajații magazinului să o urmărească, cu atât mai mult, să o urmărească după criteriile rasiale sau etnice.

13. Reclamata mai arată că petentul nu a fost urmărit prin magazin de către angajații magazinului, ci au fost opriți la ieșire și rugați să prezinte conținutul buzunarelor.

În acest sens, reclamata susține că angajații magazinului nu au fost concentrați pe frați la momentul intrării în magazin, aceștia fiind tratați ca orice alt client. Numai la momentul suspectării de furt au fost rugați toți 3, fără discriminare și fără deosebire, să fie de acord să își declare conținutul buzunarelor.

14. În drept, reclamata invocă excepția lipsei de obiect a cererii, susținând că aspectele sesizate nu intră sub incidența art. 2 sau art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată. Ori, chiar petentul arată în cuprinsul plângerii că atât el cât și prietenul lui (de altă culoare, nu închisă, chestiune care se deduce per a contrario din prezentarea stării de fapt), au fost supuși la același tratament, în circumstanță identică, fără ca tratamentul aplicat fraților să fie diferit.

15. Cu privire la fondul plângerii, reclamata solicită respingerea petiției întrucât nu sunt întrunite elementele impuse de lege.

Astfel, reclamata susține că nici măcar petentul nu reclamă un tratament diferențiat, susținând că toți trei au fost tratați în același mod.

Ori, atitudinea agentului de pază a avut loc brusc cum a declarat și petentul, urmare a faptului că atitudinea celor trei au dat de bănuțit, astfel că cerința de a prezenta conținutul buzunarelor a fost legitimă și proporțională.

Reclamata susține că nu s-a avut în vedere etnia petentului, ci gesturile acestuia în magazin.

16. Reclamata mai susține că activitatea de pază este reglementată de Legea 333/23 și constituie obligația societății, astfel încât sesizarea agentului de pază a fost una legitimă, prevăzută de lege și obiectivă.

17. Mai mult, reclamata susține că vigilența angajaților a fost sporită și datorită solicitării Poliției orașului Cluj Napoca de a oferi sprijinul în limitarea fenomenului infracțional constând în furtul din magazine, care a luat amploare în ultima vreme.

IV. Motivele de fapt și de drept

18. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

Constituția României

Art. 16 - Egalitatea în drepturi

„(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare

Art. 2 (1) *„În prezenta ordonanță, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau orientare sexuală, apartenență la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

Convenția Europeană a Drepturilor Omului

Articolul 14- Interzicerea discriminării

Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limba, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

Principii de analiză

19. Litera și spiritul Constituției României interzice ambele fețe ale discriminării: atât cea formală cât și cea substanțială.

20. Suntem în prezența discriminării formale sau de jure atunci când există o diferențiere sau un tratament diferit între două persoane sau situații neexistând nici o distincție relevantă între ele. Astfel, Curtea Constituțională a decis în mod constant că „principiul egalității implică un tratament egal pentru toți cetățenii aflați în situații egale”.¹

¹ Decizia nr. 349/2001, M.Of. nr. 240/2002,

21. De asemenea, Curtea Constituțională a reținut că „principiul egalității consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție nu înseamnă uniformitate, așa încât, dacă:

- **la situații egale** trebuie să corespundă un **tratament egal**,
- **la situații diferite**, tratamentul juridic nu poate fi decât **diferit**. Egalitatea părților nu exclude, ci chiar implică un tratament juridic diferențiat”² în această situație.

În cazul discriminării **substanțiale sau de facto**, atunci când se tratează într-o manieră identică două sau mai multe persoane sau situații care sunt în fapt diferite, Curtea Constituțională a arătat că tratarea diferită a unor probleme ce țin de inegalitate nu este numai permisă, ci chiar cerută.

22. Principiul egalității nu înseamnă uniformitate, așa încât, dacă la situații egale trebuie să corespundă un tratament egal, la situații diferite tratamentul nu poate fi decât diferit.”³

23. Suntem în prezența discriminării directe atunci când:

- o persoană este tratată în mod nefavorabil;
- prin comparație cu modul în care au fost sau ar fi tratate alte persoane aflate într-o situație similară;
- iar motivul acestui tratament îl constituie o caracteristică concretă a acestora, care se încadrează în categoria ”criteriului protejat”.

24. Pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:⁴

- existența unui tratament diferențiat manifestat prin:
  - orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare:
  - criteriile enumerate în definiția legală sunt cu titlu de exemplu, fapt exprimat prin sintagma „și orice alt criteriu;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat are ca
  - scop sau
  - efect
- restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile;

Aplicarea principiilor de mai sus în prezenta cauză

25. Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) a fost sesizat cu privire la un posibil tratament discriminatoriu pe care partea reclamată l-ar fi avut față de petent prin verificarea acestuia la ieșirea din magazin de către personalul care asigură paza.

² Decizia nr. 312/2001, M.Of. nr. 99/2002, Decizia nr. 82/2002, M.Of. nr. 261/2002

³ Decizia nr. 116/2002, M. Of. Nr. 317/2002, Decizia nr. 92/2002, M.Of. nr. 338/2002.

⁴ Art. 2 alin. (1) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, modificată și republicată.

26. Colegiul director reține că potrivit dispozițiilor O.G. 137/2000, republicată trebuie îndeplinite cumulativ cele 4 condiții expuse mai sus.

27. Ori, dacă analizăm în primul rând din punct de vedere al existenței unui criteriu de discriminare, acesta este cel al etnicului rom.

28. Dacă ne raportăm la dinamica situației expuse atât de petent cât și de partea reclamată în contradictoriu, asupra petentului a planat o suspiciune de sustragere a unui bun întrucât la momentul deplasării prin magazinul reclamat o angajată a observat că acesta a sustras un obiect neidentificând în concret despre ce obiect este vorba. Astfel, așa cum partea reclamată procedează de fiecare dată atunci când există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei potențiale fapte de sustragere a unor produse, la ieșirea din magazin solicită oricărei persoane indiferent de etnie să prezinte tot ceea ce deține asupra sa.

29. Pentru a îndeplini condiția existenței unui criteriu de discriminare dintre cele indicate trebuie să se poată răspunde afirmativ la întrebarea dacă reclamatul ar fi fost tratat mai puțin favorabil, din pricina etniei sale. Or, în cauză nu se poate răspunde afirmativ la această întrebare, verificarea petentului la ieșirea din magazin a fost ca urmare a unei suspiciuni de sustragere a unui produs și nu la o posibilă încălcare a dreptului la demnitate pe criteriu etnic.

30. Colegiul director constată că nu sunt îndeplinite condițiile cumulative prevăzute de O.G. 137/2000, republicată privind existența unei fapte de discriminare directă, aflându-ne în prezența lipsei legăturii de cauzalitate între criteriu invocat (etnie) și faptă.

Opinie separată cu privire la constatare, exprimată de dna. Cerasela Claudia Bănică și dna. Cătălina Olteanu – membre în Colegiul director

31. Considerăm că în prezenta speță sunt încălcate prevederile art. 2 alin. 1 și 5 coroborat cu prevederile art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată din următoarele considerente:

32. Așa cum rețineau colegii în opinia majoritară, mai sus expusă, pentru existența unei fapte de discriminare este nevoie de întrunirea mai multor elemente constitutive, respectiv dreptul încălcat, criteriul, legătura de cauzalitate între fapta prin care se încalcă dreptul protejat de lege și criteriul interzis, existența unei situații comparabile și nu în ultimul rând, **justificarea obiectivă**. Așadar, justificarea obiectivă și rezonabilă trebuie să urmărească un scop legitim, și măsura aplicată trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit; în cazul tratamentului diferit bazat pe rasă, culoare sau origine etnică noțiunea de **justificare obiectivă și rezonabilă trebuie interpretată într-o manieră cât se poate de strictă** (D.H. și alții împotriva Cehei, 2007, Samparis împotriva Greciei, 5 iunie 2008).

33. Din acest punct de vedere observăm că la dosarul cauzei probatoriul depus de partea reclamată, prin care justifică fapta, constă în mai multe înregistrări video (fără sonor) din care reținem că petentul, împreună cu fratele și prietenul său, intră în magazin, se plimbă printre rafturi, se uită la numite produse și se îndreaptă spre ieșire. În cea de a doua înregistrare se poate observa cu ușurință faptul că cei trei au fost opriți de agentul de pază la ieșirea din magazin și rugați să arate buzunarele.

34. Analizând probele, constatăm, fără dubiu, că motivul pentru care cei trei au fost opriți de agentul de pază a fost că “arătau suspicios”, lucru confirmat și de partea reclamată { (vezi pdv la dosar.. “Numai în momentul suspiciunii unui furt...”}. În atare situație, se impune întrebarea legitimă și anume : ce i-a determinat pe angajații magazinului să-i considere pe cei trei suspicioși? Să aibă legătură cu faptul că aveau pielea mai închisă la culoare, comparativ cu alți vizitatori? Mai mult decât atât, nu putem reține că tratamentul este justificat obiectiv de un scop legitim din moment ce reclamata nu probează faptul că și alte persoane, indiferent de culoarea pielii sau originea etnică, au fost nevoite să treacă testul “suspiciunii”.

35. Tot din susținerile reclamatei reținem că “angajații magazinului nu au fost concentrați pe frați la momentul intrării în magazin, aceștia fiind tratați ca orice alt client. Numai la momentul suspiciunii de furt au fost **rugați toți 3, fără discriminare și fără deosebire, să fie de acord să își declare conținutul buzunarelor**”. Considerăm că reclamata se află într-o gravă eroare când susține acest lucru, întrucât petentul **Nu** se compară cu fratele sau cu prietenul său. **Este mai mult decât evident că această comparație îi vizează pe ceilalți vizitatori care au culoarea pielii mai deschisă și care, evident, nu arătau suspicios ca ei.**

36. Nu în ultimul rând, considerăm că proba constând în Procesul verbal din data de 14.12.2021, încheiat de Poliția municipiului Cluj Napoca, prin care s-a reținut că, *față de numărul mare de furturi – 7 furturi, în perioada martie – noiembrie 2021, și prin care se impune revizuirea analizei de risc și a planului de pază din magazinul din Cluj*, nu este relevantă. Procesul verbal folosit ca probă vizează fapte și persoane diferite, petentul și ceilalți doi însoțitori, nefiind implicați în infracțiunile săvârșite.

37. Considerăm că suspiciunea părții reclamate s-a datorat apartenenței etnice a petentului la comunitatea romă, apartenența identificată de partea reclamată prin culoarea pielii (Barometrul Incluziunii Romilor, 2007, Fundația Societate Deschisă, pagina 9). Pentru acest motiv, trebuie să acordăm o atenție specială stereotipurilor negative privind așa-zisa infracționalitate a persoanelor rome (vezi Lingurar împotriva României, paragraf 76), care sunt susceptibile să altereze aprecierea faptei de către partea reclamată și să conducă la suspiciunea că petentul și martorul au sustras produse din magazin.

38. Aceste prejudecăți se regăsesc larg răspândite în societatea românească, atât în rândul instituțiilor cât și a populației, fapt confirmat atât de jurisprudența Curții Europene cât și de studiile realizate în domeniu. Mai exact, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat în o serie de cauze împotriva României că faptele de discriminare ale autorităților statului împotriva persoanelor de etnie rome au rezultat ca urmare a catalogării persoanele aparținând minorității romilor ori asocierii acestei comunități cu fenomenul infracțional. În cauzele Iren Gergely v. România, cauza Kalanyos și alții v. România, cauza Vasile Tănase și alții v. România (a se vedea cauza Gergely v. România, nr. 57885/00, cauza Kalanyos și alții v. România, nr. 57884/00, cauza Vasile Tănase și alții v. România, nr. 62953/00) în cauza Cobzaru v. România, Curtea Europeană a reținut că procurorii au făcut remarci tendențioase în relație cu originea romă, între altele că „elemente antisociale predispuse la violență și la furt”.

39. În ce privește atitudinea populației majoritare față de așa zisă infracționalitate a persoanelor de etnie romă, 72% nu au încredere în persoanele care aparțin comunității rome (Sondaj de Opinie la Nivel Național privind Nivelul Discriminării în România și

Percepțiile Actuale asupra Infraacțiunilor Motivate de Ură, 2018, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și Institutul de Politici Publice) și 91% dintre românii și maghiarii sunt de acord cu afirmația că “romii sunt implicați mai mult în acte cu caracter penal decât celelalte persoane în general” (Percepții și atitudini față de fenomenul de discriminare, 2005 Centrul de Sociologie Urbană și Regională CURS, beneficiar Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării).

40. Curtea Europeană reține că tipul acesta de legătura între etnicitate și comportamentul infracțional, reprezintă profilare etnică care este discriminatorie (Lingurar împotriva României, paragraf 80), și reprezintă încălcare a articolului 14 al convenției. În opinia noastră această cauză supusă dezbaterii este un exemplu clar de profilare etnică.

41. Având în vedere cele de mai sus, considerăm că fapta sesizată constituie discriminare, conform art. 2 alin 1 și 5 coroborat cu art. 15 din OG nr. 137/2000, republicată, cu toate modificările ulterioare, metodele de atingere a scopului legitim nefiind adecvate și necesare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu 5 voturi “pentru” și 2 voturi „împotriva” ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Nu se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare conform O.G. 137/2000, republicată (lipsă legătură de cauzalitate între criteriu și faptă);
2. O copie a hotărârii se va transmite părților.

V. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VI. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

BĂNICĂ CLAUDIA CERASELA – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

Data redactării: 27.12.2022

Redactată și motivată: Pct. 1-17, 31 (CB/APG), Pct. 18-30 (ACF/AA)

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu.